

Branko Marcetic: Trump utlovade yttrandefrihet men gjorde motsatsen

(Ur [Jacobin magazine](#), 4 april 2025. Översättning från engelska, Göran Källqvist.)

Donald Trump berättade för världen att hans administration skulle sätta stopp för den ”woke” liberala kulturens censur. Under hans tid vid makten har yttrandefriheten utsatts för ett av den nutida amerikanska historiens värsta angrepp.

Efter mer än ett decennium av liberal censur och cancelkultur var det meningen att Trumps andra valseger med hans egna ord skulle ”rädda yttrandefriheten i Amerika”, och den inleddes på första dagen med en presidentorder att ”stoppa all regeringscensur”, som är ”oacceptabelt i ett fritt samhälle”. Istället har Trumps uppstigande till presidentposten hittills lett till ett dramatiskt angrepp över hela linjen mot alla möjliga sorters tal som skyddas av konstitutionens Första tillägg, och ett ökat förtryck från regeringens sida mot vissa åsikter.

Vi har en benägenhet att förknippa det med propalestinsk aktivism, och utan tvivel har de mest aggressiva aktionerna för att kyla ner politiska samtal skett på detta område. Trumpadministrationen har på ett exempellöst sätt hävdad rätten att ensidigt upphäva det juridiska status för personer som är permanent bosatta i landet och deportera dem enbart på basis av att de har kritiserat USA:s utrikespolitik. Den har enligt uppgift återkallat hundratals visum på samma grundval, och går igenom visumansökarens sociala media för att hitta propalestinska yttranden. I detta har den fått hjälp från privata institutioner som universitet och företag, som ibland har hjälpt federala agenter att göra arresteringar eller själva har slagit ner på propalestinska yttranden. Det är ett chockerade angrepp på yttrandefriheten, och Trumpadministrationen låtsas inte ens att det är något annat.

Men detta skrapar knappt på ytan. En visuminnehavare, en fransk vetenskapsman som reste till USA för en konferens, hindrades från att komma in i landet och skickades tillbaka till Frankrike – och inte för att han hade sagt något propalestinskt. Istället hade myndigheterna gått igenom hans telefon och hittat *privata meddelanden* som han hade skickat och som var kritiska mot Trumps vetenskapspolitik.

På sin första dag i Vita huset hade presidenten skrivit under en order om att stänga ute alla med ”fientliga uppfattningar mot [amerikanska] medborgare, dess kultur, regering, institutioner eller grundprinciper”. I linje med detta drog regeringen just in visumet till en tidigare president i Costa Rica som nyligen har kritiserat Trump. Budskapet är tydligt: alla som kritiserar USA:s president kommer att stängas ute från landet. Det är ett kraftigt avsteg från amerikanska politiska traditioner, som med kraft skyddar, till och med hyllar, folkets rättighet att kritisera makthavare.

Det gäller inte bara utlänningar. Strax innan en planerad massiv icke-vålds-demonstration mot Trumps politik i USA:s huvudstad lördagen den 5 april, utfärdade Vita huset en verkställande order för att, bland annat, ”skapa en mer gedigen” federal och lokal polisen närvaro i Washington, DC, och på ett striktare sätt tillämpa lagar mot ”otillåtna störningar och demonstrationer, oljud, olaga intrång”.

Tillsammans med en bestämmelse som gjorde det lättare att bära dolda skjutvapen i distriktet, skapar denna order uppenbarligen en mer skrämmande och potentiellt farlig atmosfär för alla som planerar att demonstrera den dagen. Administrationen förnekar givetvis att ordern har något med demonstrationen att göra. Men om Joe Bidens Vita hus hade gjort samma sak en vecka innan en enorm, planerad demonstration mot vaccintvång och annan politik under pandemin, så skulle högern inte ha betvivlat vad de försökte göra.

Som Ken Klippenstein var först att rapportera om, antyder ett nyligen utverkat FBI-dokument samtidigt att byrån håller ögonen på amerikaners sociala media och all sorts fientlighet som de uppvisar mot företagsledare på dessa plattformar. Dokumentet räknade upp 6 exempel på något som FBI beskrev som "ensamma aktörer, icke anslutna till specifika ideologiska grupper", som "använde sociala media för att skrämja tongivande anställda" – inlägg på sociala media som förvisso använde alltför hetsig retorik men var långtifrån verkliga, betydande hot – inlägg som t ex "jag kommer att skjuta Con Edisons VD innan jag betalar den elräkningen" och "korrumperade direktörer borde börja titta på nyheterna".

Problemet för byrån är inte bara att dokumentet själv säger att dessa inlägg "ofta är långtifrån federala åtal", utan också att en sådan retorik inte är ovanlig i USA idag, tack vare den folkliga ilskan mot ett fruktansvärt orättvist sjukvårdssystem. När VD:n för United Health Care (UHC), Brian Thompson, mördades förra året delade tusentals frustrerade amerikaner sin förståelse, bifall och till och med munterhet över detta fruktansvärda brott både på plattformar som Instagram, Twitter och Reddit – där reaktionen på inläggen blev många tusen lajks eller skrattande emojis – och i kommentardelarna på konservativa medieföretag som *Daily Mail*, *Wall Street Journal*, *Fox News*, och *New York Post*. Jag såg själv en Luigi Mangione-flagga fladdra från balkongen på ett hus strax efter brottet.

Poängen är, att oavsett hur osmakligt och otrevligt detta må vara, så kommer det, om FBI verkligen anser den här sortens snack är ett hot mot den allmänna säkerheten, att leda till ännu mer storskalig regeringsövervakning mot en mycket stor del vanliga amerikaner, eller till och med försök att sätta dem i fängelse för saker de säger. Kom ihåg att bara en månad efter att Trump hade valts och den "signalförändring" det ledde till, så anklagades en trebarnsmor i Florida, efter ett tips från FBI, för att ha hotat med en masskjutning eller terroristaktion. Det skedde efter att hon i ett telefonsamtal till ett sjukförsäkringsbolag som hade nekat henne rätt till ersättning hade sagt vad UHC-mördaren hade graverat in på sina patronhylsor. (Anklagelserna har sedan dess lagts ner efter att ha utlöst ett ramaskri.)

Denna inställning spiller över på Trumpadministrationens krig mot vandalismen mot Tesla, det bilföretag som ägs av presidentens stordonator och nuvarande nedskärningschef Elon Musk. Det säger sig själv att det inte är lagskyddat att tala om vandalism och mordbrand, men de är också redan brott – vilket väcker frågan varför de nu ska beivras som "inhemsk terrorism", som presidenten, hans FBI-chef och statsåklagaren alla har hotat med, eller som polisen i Washington gör.

Vi ser redan hur denna anklagelse används för mer än faktisk vandalism och nu omfattar enbart tal och aktivism mot företaget och dess miljardärägare. En professor i Boston som förespråkade icke-vålds-demonstrationer utanför Teslaförsäljare i hela landet kallas terrorist och anklagas för att underblåsa våld. Ledamoten i representanthuset Marjorie Taylor Greene har krävt en brottsutredning av "mot icke statliga organisationer med Demokratiska böjelser" och andra institutioner som är

kritiska mot Musk, som t ex Indivisible och Democratic Socialists of America, som hon anklagar för att ”kanske vara indragna i angreppen mot Tesla nyligen”. Hur länge dröjer det innan någon annan som är kritisk mot Musk utan grund anklagas för samma sak?

Teknologicensuren fortsätter

Valet av Trump har inte ens lett till ett slut på den särskilda censur av yttrandefriheten på internet som han lovade skulle upphöra.

Trots att Facebooks och Instagrams moderbolag Meta lovade att ”återgå till grundläggande förpliktelser mot yttrandefrihet” verkar det helt enkelt ha bytt måltavla när det tystar yttranden, och inledde Trumps presidentperiod med att censurera inlägg och konton som tillhörde flera leverantörer av abortpiller liksom flera hbtq-vänliga inlägg, som de senare sade togs bort på grund av ett ”tekniskt fel”. Electronic Frontier Foundation (EFF), en organisation som övervakar digitala rättigheter och är kritisk mot teknologicensur, har varnat för att bannlysning av abortrelaterat innehåll ”verkar öka” och sker på nästan alla plattformar för sociala media.

En man som meddelade att han skulle göra satiriska kort med ”mest efterlysta VD-ar” – för övrigt just ett av de exempel som FBI åberopade för sin övervakning av företagsfientliga inlägg på internet – bannlystes på flera olika plattformar samtidigt, kort efter att *New York Post* betecknade hans idé som ”störande” och han hade förhörts av poliser framför sin egen dörr. Som EFF påpekade har samma plattformar som bannlyste honom tillåtit reklam eller försäljning av samma sorts spelkort på ”efterlysta” när det handlar om Hamas eller figurer som varit indragna i pandemirelaterade dispyter – så det är inte konceptet utan i detta fall det specifika politiska budskapet som anses vara anstötligt. Detta utöver de många andra konton som har censurerats för att ha publicerat ens vagt positivt innehåll om UHC-mördaren.

Nyligen utestängdes Columbia University Apartheid Divest, en koalition av propalestinska studentgrupper som kräver ett eldupphör och för att universitet ska avveckla sin verksamhet i Israel, från sitt Instagramkonto för att den påstods ha brutit mot nätverkets riktlinjer. På den självutnämnde ”yttrandefrihetsabsolutisten” Musks plattform X/Twitter, kan man ändå hitta klagomål efter klagomål på att icke Palestinarelaterade konton dras in av oklara skäl.

Ibland dras kontona in på grund av X-ägarens personliga, småsinta klagomål, som när han anklagade en användare som hade namngivit medlemmar i hans departement för regeringseffektivitet (”DOGE”) för att ha begått ett brott, och strax därefter drog in kontot. I ett annat fall kastades en journalist som hade avslöjat en internetteori som inte var smickrande för Musk också överraskande ut från webbplatsen och hennes historia blockerades. Det är inte helt överraskande med tanke på att plattformen meddelade att den förra året drog in mer än fem miljoner konton under årets första hälft, mer än fyra gånger fler än innan Musk tog över.

Samtidigt är det utbrett med självcensur. Borgmästaren i Washington gav order om att en väggmålning av Black Lives Matter som målades för fem år sedan skulle avlägsnas för att avvärja möjlig inblandning från Trumps federala regering. Luftvapnet och flottan varnar trupperna för att inte kritisera presidenten eller hans tjänstemän för att inte åtalas för militära förbrytelser som ”missfirmelse mot tjänstemän”.

Stora tidningar har gjort genomgripande förändringar av den redaktionella politiken och påbjuder en

”paus” i bevakningen av presidenten eller förbjuder kritiska uppfattningar av ”fria marknader” i opinionsdelen. Hela program, kontrakt och ståndpunkter tas bort för att de använder vissa ord och begrepp som utlöser presidentens och hans allierades personliga känslighet mot ”överkänslighet [snowflake]”, från ”rättvisa” och ”genus” till ”säkert dricksvatten” och ”psykisk hälsa”, och på så sätt i själva verket stänger hela delar av det engelska språket för federalt anställda, entreprenörer och organisationer som kanske skulle kunna söka federal finansiering.

Kom ihåg att detta bara är några få fall som har publicerat, och de innefattar inte ens handlingar som hoten om federala åtal mot miljögrupper, presidentorder som riktar sig mot juridiska företag med anknytning till Trumps politiska motståndare, eller presidentens privata rättsprocesser mot medieföretag. Det betyder att det troligen finns många, många fler exempel där personer eller institutioner i sitt stilla sinne, i det tysta, har beslutat sig för att tåga om vissa ämnen och undvika bråk.

Värre än Biden

Det saknades inte politik som hotade yttrandefriheten under Bidenadministrationen, vare sig det gällde den överdrivet omfattande användningen av anklagelser om terrorism mot demonstranter eller att regeringen la sig i de sociala medieföretagens censurpolitik, och till och med försökte förbjuda en hel plattform på grund av dess politiska innehåll. Men nu ser allt detta verkligen tamt ut.

På bara tre månader har Trumpadministrationen har skapat en atmosfär där utlänningar, invandrare och till och med amerikanska medborgare måste se upp med vad de säger och gör, speciellt när det handlar om att kritisera och protestera mot regeringen eller dess politiska allierade, men också helt enkelt med vilken sorts språk de använder. En alltför hetsig politisk retorik mot företags maktmissbruk kan leda till att man blir övervakad av FBI eller får besök från polisen, och samtidigt är teknologicensuren lika hård som någonsin. Och vissa är så skrämde att det grasserar självcensur om en uppsjö av ämnen.

Om Bidenadministrationen hade gjort något av detta så skulle det med rätta ha betraktats som ett oroande och oamerikanskt angrepp på det Första tillägget och fått en armé av kommentatorer att skrika om satans mord. Nu när det händer under en republikansk president är många av dessa röster tysta. Det räcker för att misstänka att varken den nya administrationen eller de allierade ”krigarna för yttrandefrihet” bara använde engagemanget för yttrandefrihet som en partipolitisk stridsklubba.